

Oponentský posudek na diplomovou práci

Iva Havlíková: Portugalština v Macau, Praha, 2013, vedoucí práce: PhDr. Jaroslava Jindrová, Ph.D., 93 stran

Studentka Iva Havlíková si za téma své diplomové práce zvolila problematiku portugalského jazyka na území bývalé portugalské kolonie Macao, které bylo v roce 1999 navráceno Číně. Jedná se o téma v české portugalistice značně opomíjené. Také z tohoto důvodu se diplomantka rozhodla danou problematiku zpracovat poněkud šířeji. Shrnuje tak i dějiny portugalské přítomnosti v Macau, demografický vývoj v dané oblasti i dějiny tamní portugalsky psané literatury. Zájem o tuto problematiku u autorky vzbudila studijní stáž, kterou absolvovala v Číně, a během které také navštívila Macao. Studovaná kombinace portugalština-sinologie jí tedy byla nadmíru vhodným východiskem pro toto téma.

Práce je rozdělena na osm částí. V první části nazvané „Portugalská přítomnost v Macau“ (str. 5-13) diplomantka shrnuje vývoj portugalské správy Macaa od 16. století až do současnosti. Důraz klade zejména na diplomatické vztahy mezi Portugalskem a Čínou. V druhé části – „Demografie“ (str. 14-19) – se studentka zabývá demografickým vývojem v Macau. Konkrétně se zaměřuje na vývoj počtu obyvatel, věkové složení populace, místo narození obyvatel tohoto teritoria, jejich národnostní původ a náboženství. Část třetí je velmi stručná (str. 20-22) a autorka se zde snaží najít odpověď na otázku, kdo je vlastně „pravý“ Macajec (*filho da terra*). Ve čtvrté části (str. 23-28) se již diplomantka věnuje jazykové problematice. Popisuje současnou jazykovou situaci v Macau, kde jsou tři úřední jazyky: portugalština, kantonština a standardní čínština. Vzhledem k tomu, že se předpokládá, že práci budou číst zejména portugalisté, diplomantka také stručně čtenáře uvádí do problematiky čínských dialektů. Dalším důležitým jazykem tohoto území je angličtina. Následuje stěžejní a nejrozsáhlejší část diplomové práce nazvaná „Portugalština“ (str. 29-71), ve které se již autorka věnuje samotné lingvistické analýze dvou jazyků, kterými se mluví na Macau, tedy kreolštině nazvané *Patuá*, která vznikla na základě portugalštiny, a samotné macajské variantě portugalštiny. U každého jazyka popisuje základní charakteristické rysy fonetické, morfologické, syntaktické i lexikální. U macajské portugalštiny ještě upozorňuje na její specifickou prozódii, která byla ovlivněna čínštinou. Šestá část (str. 72-76) je věnována portugalsky psané literatuře v Macau a sedmá část (str. 77-82) vzdělávacímu systému před rokem 1999 a po navrácení Macaa Číně. V poslední osmé části (str. 83-84) se diplomantka již pouze stručně zamýšlí nad budoucností portugalského jazyka na tomto území. Následuje závěr, portugalsky psané resumé a soupis použité bibliografie včetně elektronických zdrojů. Práce dále obsahuje povinné složky – klíčová slova, český a anglický abstrakt.

Diplomová práce splňuje všechny formální náležitosti, je vhodně a logicky členěna. Autorka si jistě zaslouží pochvalu za výběr tohoto náročného tématu i za opatření poměrně rozsáhlé sekundární literatury, s kterou dobře pracuje. Text je čtivý a pro českou portugalistiku inovativní a jistě inspirativní. Bohužel se v něm však také objevuje řada nedostaků povahy formální i obsahové. Z těch prvních můžeme zmínit některé překlepy - ... *se se zabývá...*, *přibližuje* (abstrakt), *branící Portugalcům* (str. 5), *Deutche Bank* (str. 27), dále gramatické chyby - ... *celou dobu svoji existence...* (str. 3), *domění* (str. 6), *V minulosti byla*

tomuto jazyku věnována, podle mého názoru, menší pozornost než jakou by si zasloužil. (str. 32), ... za svojí lásku... (str. 74), vyjímečně (str. 39), ... spojení slovesa s nepřízvučným zájmenem tipu... (str. 62). V práci se objevují také určité stylistické nedostatky - ... ustanovující odstoupení (postoupení) *Macaa Portugalsku*... (str. 3), *Sami k sobě v portugalské referují jako filhos da terra*. (str. 20), ... byli označováni bílými d'áby. (str. 21), ... postupně se od ní odstupuje (ustupuje)... (str. 59) atd. Portugalské názvy či příklady portugalských slov by měly být psány zásadně kurzívou. Zkratka *etc.* se nepíše *ect.* (str. 43). Pokud diplomantka převezme nějaké tabulky z portugalské literatury, myslím, že by bylo vhodnější jejich legendy přeložit do jazyka diplomové práce, tedy do češtiny (str. 16, 17). Je třeba také poznamenat, že slovesa se časují, nikoli skloňují (str. 44). Práci by podle mého názoru také prospělo, kdyby fonetické příklady byly přeloženy do češtiny a ne vysvětlovány v portugalské (str. 32, 33). Velké množství chyb i překlepů se nachází bohužel i v portugalské, zejména v portugalsky psaném resumé – *na sintáctica (na sintaxe), influência* je substantivum, sloveso má tvar *influencia, as características, colonia europea* (v textu se slovo *europea* objevuje vícekrát), *ourtos, influência, território, analiza, abordagem na demografia, das vários países, o confusão, Dezembro, Filhos da terra tem, o ladrão robou, algém bate a porta* (str. 42). Bylo by také vhodné sjednotit typ pravopisu. Jednou autorka volí slova psaná starým pravopisem (*aspecto, factor*), na jiných místech se objevují slova psaná podle pravopisu nového (*objetivo*). Za nejproblematictější část práce však považuji kapitoly věnované fonetice jak *Patuá*, tak macajské portugalské. Pokud autorka mluví o konsonantu /j/, který se následovaný /a/ nebo /o/ vyslovuje jako /z/, jedná se přinejmenším o matoucí tvrzení. *J* zde není fonémem, tak jak by napovídal výběr šikmých závorek, které se používají pro fonologickou transkripci, ale jedná se o grafém <j> (grafémy v lomených závorkách), jehož výslovnost je /z/. Dále by bylo potřeba vysvětlit způsob použité fonetické transkripce a nebo se prostě přiklonit ke všeobecně uznávané transkripci API. Některé příklady výslovnosti jsou totiž s použitím takového způsobu zápisu vyloženy matoucí – *que* se vyslovuje [qui], výslovnost fonémů /j/ a /ch/ jako /dj/ a /tch/, výslovnost *Brasil* jako [Brasiu]. Konkrétně z posledního příkladu by se dalo vyvodit, že v macajské portugalské nedochází k sonorizaci intervokálního –s- jako v portugalské standardní. O tomto jevu se však autorka nikde nezmiňuje. Diplomantčina česko-portugalská formulace „*akcenty agudo a circunflexo*“ se mi jeví také jako poměrně neobratná. Portugalský výraz *os sons finais de palavras muito ténues* znamená *oslabené finální hlásky* a ne *jemnější* (str. 57).

I přes výše zmíněné nedostatky však opakuji, že se jedná o práci poměrně zdařilou a inovativní, která splňuje všechny požadavky kladené na diplomovou práci. Doporučuji ji tedy k obhajobě a navrhuji klasifikaci velmi dobře.